

**WSTĘPNE REZULTATY BADAŃ PALEONTOLOGICZNYCH SZCZĄTKÓW ZWIERZĄT
Z JASKINI NIEDŹWIEDZIEJ GÓRNEJ (ZŁOTY POTOK, DOLINA WIERCICY)**

**The preliminary results of paleontological research of the animal bones from the
Niedźwiedzia Górna Cave (Złoty Potok, Wiercica Valley)**

**Adrian Marciszak¹, Urszula Ratajczak¹, Magdalena Słupińska², Mariusz Polok², Jerzy
Zygmunt², Andrzej Tyc³, Wiktoria Gornig¹, Krzysztof Stefaniak¹**

¹Zakład Paleozoologii, Instytut Biologii Środowiskowej, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Wrocławski,
ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław, Polska; e-mail: adrian.marciszak@uwr.edu.pl,
urszula.ratajczak@uwr.edu.pl, wiktoria.gornig@uwr.edu.pl, krzysztof.stefaniak@uwr.edu.pl

²Fundacja Speleologii Polskiej, ul. Będzińska 65, 41-200 Sosnowiec, Polska;
email: speleologiapolska@gmail.com,

³Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski, ul. Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec, Polska;
email: andrzej.tyc@us.edu.pl

Odkryty w przeciągu kilku ostatnich lat bogaty materiał paleontologiczny z Jaskini Niedźwiedziej Górnej pozwolił na podjęcie wstępnych prób zrekonstruowania składu fauny stanowiska. Stopień zachowania materiału jest zaskakująco dobry, kości są jasnej barwy, niektóre szczególnie te zebrane z powierzchni są w niewielkim stopniu pokryte kalcytem. Znaleziono szczątki reprezentują większość elementów szkieletu kranialnego i postkranialnego, gdzie przeważają fragmenty czaszek, kości długie i kości śródrezcza i śródstopia. Całość fauny jest zdominowana przez ssaki drapieżne a wśród nich dominują niedźwiedzie. Znaleziono zarówno młode, jak i dorosłe osobniki.

Całość materiału została podzielona na dwa zespoły faunistyczne, różniące się okresem występowania i składem gatunkowym. W górnych i przyotworowych partiach jaskini znaleziono faunę datowaną na okres postglacjalny i holocenu. Kości pochodzące z tychże źródeł są słabo sfosylizowane. Obok powszechnie spotykanych w osadach jaskiniowych gatunków takich jak lis rudy *Vulpes vulpes*, żbik *Felis silvestris*, kuna leśna *Martes martes*, sarna *Capreolus capreolus* czy zając *Lepus europaeus* i drobnych ssaków (owadożerne, nietoperze, gryzonie) zostały znalezione również znacznie rzadsze elementy faunistyczne. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje bardzo rzadko znajdowany w osadach jaskiniowych ryś *Lynx lynx* i rosomak *Gulo gulo* (prawdopodobny relikwit ostatniego zlodowacenia). Współwystępujący z nimi niedźwiedź brunatny *Ursus arctos arctos* dopełnia całokształtu składu gatunkowego.

Drugi zespół faunistyczny, znaleziony w dolnych partiach jaskini jest reprezentowany głównie przez drapieżniki z ostatniego zlodowacenia: niedźwiedzia jaskiniowego *Ursus ingressus*, wilka *Canis lupus* i lwa jaskiniowego *Panthera spelaea spelaea*. Prócz nich znamienne dla tej fauny jest obecność charakterystycznych, zimnolubnych gatunków. Jest wśród nich stepowy niedźwiedź brunatny *Ursus arctos priscus*, ogromny padlinożerca przemierzający otwarte tereny w poszukiwaniu pożywienia. Znaleziono także masywną kunę leśną *Martes martes*, znacząco przewyższającą wymiarami i masywnością budowy osobniki pochodzące z cieplejszych okresów. Zwraca także uwagę proporcjonalnie wysoki udział lwa jaskiniowego, reprezentowanego przez kilka osobników. Są to duże i dorosłe osobniki, które nie będąc mieszkańcami jaskini, prawdopodobnie penetrowały ją w poszukiwaniu ofiar np. hibernujących niedźwiedzi jaskiniowych. Z kolei kuna leśna mogła poszukiwać zimujących nietoperzy.

Wykonane do tej pory datowania wskazują, iż większość szczątków pochodzi z okresu MIS 3, jakkolwiek starszy wiek dla niektórych kości nie jest wykluczony. Uzyskane dane genetyczne dla niektórych gatunków wskazują na ważną rolę Jury Polskiej jako korytarza migracyjnego w układzie wschód-zachód.